

Navn:

Fødselsdato:

Skole:

Fag:

bekend,)

Dato for prøveafleggelse:

Middelfart Gymnasium & HF

Studieretningsprojekt 2019-2020

Fag:	Vejleder:
Samfundsfag A	
Historie A	
<p>Opgaveformulering:</p> <p>Hvilke muligheder har USA for at beholde den økonomiske og militære unipolære magtposition i verden, der nu ser ud til at blive udfordret af Kina?</p> <p>Undersøg hvilken økonomisk og militær magtposition USA havde under og efter den kolde krig, og hvordan det gav sig udtryk i USA's udenrigspolitik. Undersøgelsen skal inddrage kildekritisk analyse af selvvalgte historiske kilder.</p> <p>Undersøg hvilken magtposition USA aktuelt har i verden økonomisk og militært, hvordan den udfordres af Kinas udvikling og hvordan det afspejles i det aktuelle forhold mellem USA og Kina. Undersøgelsen skal inddrage analyser af selvvalgt empirisk materiale.</p> <p>Diskuter, hvilke muligheder USA har for at beholde en unipolær magtposition i verden, og vurder, om USA's aktuelle politik udnytter disse muligheder optimalt. Diskussionen skal inddrage bilag 1 og den skal inddrage teorier om international politik.</p> <p>Forventet omfang: 15-20 normalsider á 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum), eksklusive forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste og bilag.</p> <p>Bilag 1 “Kina går efter USA's lederrolle“, Jyllands Posten 30/11 2017 https://jyllands-posten.dk/debat/international/ECE10069406/kina-gaar-efter-usas-lederrolle/</p>	

Med aflevering i Netprøver erklærer jeg mig enig i, at opgavebesvarelsen er udarbejdet af mig. Jeg har ikke anvendt tidligere bedømt arbejde uden henvisning hertil, og opgavebesvarelsen er udfærdiget uden anvendelse af uretmæssig hjælp og uden brug af hjælpemidler, der ikke har været tilladt under prøven.

Resumé

I følgende opgave undersøges og diskuteres USA's muligheder for at beholde en unipolær magtposition i verden. Først og fremmest undersøges USA's økonomiske og militære magtposition under og efter den kolde krig. I undersøgelsen konkluderes det, at USA havde den dominerende magtposition gennem størstedelen af 'krigen', hvilket også var tydeligt afspejlet i landets udenrigspolitik. En udenrigspolitik, som også i efterfølgende undersøgelse om USA's aktuelle magtposition og udfordringen fra Kina, viser sig af være markant ændret i dag, delvist på grund af det aktuelle forhold mellem Kina og USA. Det konkluderes ud fra undersøgelsen, at USA stadig besidder den unipolære magtposition som de tilegnede sig efter den kolde krig. Dog ses den især at blive udfordret fra Kinas økonomiske udvikling, hvilket tydeligt afspejles i det aktuelle forhold mellem Kina og USA. Donald Trump har sanktioneret Kina ved at sætte straffold på en række kinesiske varer, med et håb om at bevare USA's dominerende økonomiske magtposition. I opgavens afsluttende diskussion findes der forskellige vurderinger af USA's aktuelle politik, alt efter om man er liberalist eller realist, og ligeledes argumenteres der for forskellige muligheder, hvorpå USA kan beholde sin unipolære magtposition. Muligheder som lyder på, at USA enten egenhændig skal sikre sin magtposition ved at afbalancere Kinas magt, eller at USA skal sikre sin magtposition gennem internationale samarbejdssystemer, som sikrer stabilitet på længere sigt.

Indholdsfortegnelse

Resumé	2
Indledning	4
USA's magtposition under den kolde krig.....	4
<i>Trumandoktrinen – politikken der skulle sikre USA's magtposition</i>	<i>4</i>
<i>Reagan – USA's oprustning gør verden mere sikker.....</i>	<i>6</i>
<i>En ny verdensorden.....</i>	<i>9</i>
USA's aktuelle magtposition	11
<i>USA's militære magtposition</i>	<i>11</i>
<i>USA's økonomiske magtposition.....</i>	<i>13</i>
<i>Den økonomiske udfordring fra Kina</i>	<i>14</i>
<i>Handelskrigen mellem USA og Kina</i>	<i>16</i>
USA's muligheder for at beholde en unipolær magtposition	17
<i>Mulighederne for at bevare den økonomiske magtposition.....</i>	<i>17</i>
<i>Mulighederne for at bevare den militære magtposition</i>	<i>21</i>
Konklusion	22
Litteraturliste.....	24
<i>Bøger:</i>	<i>24</i>
<i>Artikler:.....</i>	<i>24</i>
<i>Statistik:</i>	<i>26</i>

Indledning

USA's magtposition i det internationale politiske system har ændret sig meget gennem det 20. og 21. århundrede, og det samme har landets indflydelse og magtudøvelse. USA gik fra at dele sin dominerende magt med seks andre stormagter frem til 1945, da det internationale system var multipolært, til at dele den med Sovjetunionen i det bipolar system under den kolde krig, og endeligt til ene at besidde den dominerende og unipolære magtposition frem til i dag. Med den store udvikling af USA's magtposition er det relevant at undersøge, hvilke muligheder USA har for at beholde den økonomiske og militære unipolære magtposition i verden, og for at gøre dette, vil der i denne opgave blive undersøgt, hvilken økonomisk og militær magtposition USA havde under og efter den kolde krig. Derudover undersøges USA's aktuelle magtposition, hvordan den udfordres af Kinas udvikling, og hvordan dette afspejles i det aktuelle forhold mellem USA og Kina. Afslutningsvist vil opgaven indeholde en diskussion af USA's muligheder for at beholde en unipolær magtposition i verden, og vurdere om USA's aktuelle politik udnytter disse muligheder optimalt.

USA's magtposition under den kolde krig

Trumandoktrinen – politikken der skulle sikre USA's magtposition

"Hvis landet skal have den hjælp, det har brug for, må den gives af USA. Vi er det eneste land, som kan yde denne hjælp"¹. Sådan sagde præsidenten for De Forenede Stater, Harry S. Truman, den 12. marts 1947 til Kongressen, da han formulerede den såkaldte Truman-doktrin, der omhandlede en forespørgsel til Kongressen om at bidrage finansiel og militær hjælp til bekæmpelsen af kommunisme i Grækenland. En doktrin og udenrigspolitik, som senere skulle definere USA's rolle under den kolde krig – og kampen med kommunismen. Det primære formål med Trumans tale var således at overbevise Kongressen om, at støtten til Grækenland var yderst nødvendig for at inddæmme Kommunismen, i det han siger: "Hvis vi undlader at hjælpe Grækenland og Tyrkiet i denne skæbnetime, vil virkningen blive vidtrækkende for Vesten som for Østen"². Hovedårsagen til at den amerikanske regering valgte at gå ind i kampen mod kommunismen var hovedsageligt på grund af den grundlæggende frygt for kommunismens udbredelse til Vesteuropa og resten af verden.

¹ Hagel, Jørgen, m.fl.: *Den kolde krig* 2.udg. Gyldendal 1977, s. 98 (Truman-doktrinen)

² Ibid. s. 98

Når man analyserer øverst nævnte citat fra Trumans tale til Kongressen i 1947, står det klart, at USA så sig selv som den stærkeste magt i Vesten, da de med deres militære og økonomiske overlegenhed beskrives som den eneste mulige hjælp til Grækenland og kampen mod kommunismen. Men USA var ikke alene den største statsmagt i Vesten. Når man kigger på USA's økonomiske og militære magtposition i starten af den kolde krig, var det tydeligt, at USA også var betydeligt overlegen på begge punkter i forhold til Sovjetunionen, som var hårdt ramt efter afslutningen af 2. verdenskrig. I statistik fra 1950 ses det, at USA's BNP pr. indbygger var 9.561 dollars, hvilket var over tre gange så meget som i Sovjetunionen, hvor tallet var 2.834 dollars pr. indbygger³. Oven i USA's finansielle overlegenhed, som især er et resultat af USA's store eksport til udlandet både under og efter 2. verdenskrig, var USA også militært overlegne. USA var allerede i 1945 i besiddelse af atomvåben, hvor Sovjetunionen først fik udviklet samme slags våben fire år efter i 1949⁴. USA havde således både økonomisk og militært forspring sammenlignet med Sovjetunionen, hvilket burde være en god grund til, at USA ikke skulle føle sig truet af Sovjetunionens aggression. Men selvom Sovjetunionen ikke havde nogen reel chance for at kunne overtage magten i USA, var udbredelsen af kommunismen i Vesteuropa næsten lige så slem, da USA's økonomiske vækst og magtposition i høj grad afhang af handlen med Vesteuropa. Hvis USA ikke længere, på grund af den kommunistiske udbredelse i stater omkring USA, ville være i stand til at handle med landene i Vesten og sælge deres varer til disse, ville hele USA's økonomiske overlegenhed og magtposition blive svækket.

Dermed var formålet med Trumandoktrinen ikke kun at anmode Kongressen om at bevilge penge til at beskytte Grækenland og Tyrkiet, men også at formulere en udenrigspolitik, som skulle beskytte selve USA og landets magtposition mod truslen om sovjetisk udbredelse.

Truman siger i forlængelse af dette: ”Jeg er overbevist om, at det bør være de Forenede Staters politik at støtte frie folk, som gør modstand mod forsøg på at undertrykke dem (...)”⁵, hvilket både understøtter Trumans formål med talen, men også beretter om talens klare tendens, i det Truman repræsenterer den frie og demokratiske verden. En verden, hvor USA, med sin økonomiske og militære overlegenhed, er klar til at støtte stater, der til gengæld også står på USA's side i kampen mod kommunismen. ”USA bidrog med 341 milliarder dollars for at vinde den 2. verdenskrig”⁶ og

³ Systime-hjemmeside: *Verden efter 1914* af Carl-Johan Bryld: *Den kolde krig, "Bruttonationalprodukt i øst og vest"*

⁴ Ibid.: ”Styrkeforholdet mellem øst og vest: kernevåbenstater”

⁵ Hagel, Jørgen, m.fl.: *Den kolde krig* 2.udg. Gyldendal 1977, s. 98 (Truman-doktrinen)

⁶ Ibid. s. 98

således vil de gøre igen for at sikre USA's geopolitiske magt og siden landets magtposition i forhold til Sovjetunionen.

Truman ønsker dermed i sin tale, på trods af det bipolære verdensbillede, at skabe en holdning i modtageren, som ikke kun er Kongressen og de amerikanske borgere, men således også resten af verden, om at USA er den ideelle og heltedige magt, som bekæmper det onde Sovjet, der kun: ”nærer af nød og elendighed”⁷, i det Truman afsluttende siger: ”Hvis vi vakler i vort førerskab, kan vi bringe verdensfreden i fare”⁸. Dette beretter især om en stat, der med sin økonomiske og militære overlegenhed, ser sig selv som verdens forsørger, der med sin åbne udenrigspolitik viser, at USA er klar til at hjælpe hele verden, og sikre verdensfreden med USA som fundament.

Reagan – USA's oprustning gør verden mere sikker

Trumandoktrinen og den efterfølgende Marshall-hjælp satte for alvor gang i den økonomiske vækst i store dele af Vesteuropa. Den finansielle støtte fra USA gjorde, at landene kom godt og hurtigt oven på 2. verdenskrig. I 1973 var BNP pr. indbygger for en vesteuropæer 12.159 dollars, hvilket var langt over en fordobling af BNP pr. indbygger i 1950, som var 5.013 dollars. Samtidig var BNP pr. indbygger i Østeuropa i 1973 kun vokset til 4.985 dollars fra 2.120 dollars i 1950, hvilket var betydeligt lavere end i USA⁹.

Væksten i Vesteuropa under den kolde krig gavnet således den amerikanske økonomi, da størstedelen af verdens investeringskapital var samlet i USA, og landets økonomiske magtposition forblev urokkelig. Den økonomiske overmagt var dog ikke uden nedture. Efter anden oliekrise var overstået i 1979 havde man for alvor brug for at få den økonomiske vækst i gang igen. Ronald Reagan blev derfor, med sine valgløfter om en forbedret økonomi, præsident i 1981. Reagan lovede både skattelettelse og et stærkere forsvar. Hans teori var, at de færre skatter, og den ekstra købekraft gennem skattelettelserne ville få efterspørgslen og produktionen op. Hans teori holdt dog ikke vand, da den amerikanske stats underskud steg til foruroligende højder. I 1982 var den amerikanske arbejdsløshed steget til 11% og investeringerne var faldet.

⁷ Hagel, Jørgen, m.fl.: *Den kolde krig* 2.udg. Gyldendal 1977, s. 98 (Truman-doktrinen)

⁸ Ibid. s. 98

⁹ Systeime-hjemmeside: *Verden efter 1914* Carl-Johan Bryld: *Den kolde krig*, ”Bruttonationalprodukt i øst og vest”

Men Reagan ville stadig ikke skære i ydelserne til militæret, trods den økonomiske nedtur. Det viste sig at være en god beslutning, for i 1983 opstod der igen en betydelig økonomisk vækst¹⁰. Reagan holdt dermed, på trods af økonomiske nedture, fast i den amerikanske oprustning og udvidelse af forsvaret, da det var denne som – efter hans mening – skulle sikre USA's magtposition.

For selvom at den sovjetiske økonomi ikke kunne konkurrere med den amerikanske, fulgte Sovjetunionen alligevel med USA's oprustning af strategiske våben og militær. Sovjetunionen prioriterede blot statens penge anderledes, hvor produktionen af forbrugsvarer især blev nedprioriteret til fordel for udviklingen af våben og andet militær. Dette gjorde at USA kommercielt lå meget højere end Sovjetunionen, og den sovjetiske borger derfor ikke oplevede samme velstand som den amerikanske. Men det gjorde også, at Sovjetunionens magt alene hvilede på et stort og internt, militært beredskab, der efterhånden kunne nærme sig amerikanernes styrke og teknologi¹¹, hvilket i sig selv var nok til at udgøre en trussel mod USA.

Dette ses allerede på opgjorte tal fra 1970 til 1980. USA's strategiske overlegenhed gennem 1960'erne blev væsentlig mindre i 1970'erne. I 1970 havde USA 1710 missilvåben og samme antal atombomber og Sovjetunionen var i besiddelse af 1694 missilvåben og samme antal atomvåben. I 1980 havde Sovjet hele 2267 missilvåben, hvilket var betydeligt mere end USA's 1615 missilvåben, dog var USA stadig i besiddelse af hele 7019 atombomber mod Sovjetunionens 6285 atombomber¹². Reagan så Sovjetunionens oprustning som en reel trussel mod USA, og erklærede, at USA var bagefter Sovjetunionen i det militære beredskab, hvilket fik ham til at hæve det amerikanske forsvarsbudget fra 171 milliarder dollars om året i 1981 til hele 376 milliarder dollars i 1986¹³.

Præsident Ronald Reagan fremlagde efterfølgende, i en tale til Kongressen i januar 1984, sine ambitioner for oprustningen af forsvaret og USA's militære ressourcer, med formålet om at retfærdiggøre de enorme økonomiske tiltag som den amerikanske regering havde lavet på det amerikanske militær. Reagan siger i starten af sin tale, at: "Sovjetunionen har anvendt dobbelt så meget af sit bruttonationalprodukt til militære udgifter som USA har"¹⁴, hvilket i høj grad viser, at Reagan føler sig truet af Sovjetunionens militære magtposition, og således prøver at skabe en holdning i befolkningen om, at USA skal øge udgifterne til militæret for at sikre sig mod fjenden.

¹⁰ Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 82

¹¹ Hemmersam, Karl-Johann, m.fl.: *Verden i konflikt og forandring* 2.udg. Munksgaard 1998, s. 53

¹² Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 62

¹³ Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 82

¹⁴ Andersen, Torben Peter: *Øst Vest 1945-1990*, Columbus 1990, s. 77 (Reagans tale til kongressen)

Reagan udtrykker også, at det er farligt for verdensfreden og USA's magtposition, at man har "forsømt sit forsvar"¹⁵. Modtageren af kilden er primært USA's egen befolkning. Han henvender sig til borgerne og deres støtte til de militære og politiske tiltag, i det han yderligere beskriver situationen som "vores" og "vi skal gøre noget". Reagan præsenterer således sin mere aktive udenrigspolitik, der modsat Trumandoktrinen, i højere grad favoriserer USA's egen overlevelse og brugen af militær magt til at balancere magten. Dertil fastslår han, at: "krige begynder, når regeringer mener, at prisen for aggression er lav"¹⁶, hvilket især kommer til at definere hans grundlag for 'stjernekrigsprojekt' ¹⁷. En forskning og udvikling om at skabe et rumbaseret missilforsvar mod kerneangreb på USA, hvilket vil skabe: "mindre fare for, at den sovjetiske ledelse vil undervurdere vor styrke eller betvivle vor beslutsomhed."¹⁸. Missilforsvarssystemet var ekstremt dyrt, og stred ovenikøbet mod principperne i ABM-traktaten fra 1972 om begrænsningen af antiraketsystemer, hvilket igen var grunden til, at Reagan gennem talen til Kongressen, skaber en tendens om, at verden kun ville blive sikker, hvis USA havde den dominerende magtposition. Den rette finansiering af forsvaret og det amerikanske militær ville ifølge Reagan blive "årsagen til, at 1984 er et år med muligheder for fred."¹⁹

Reagans ord blev til virkelighed, da det nye forsvarssystem eller 'stjernekrigsprojekt', hvis det blev færdigudviklet, fuldstændigt ville ændre magtbalancen og gøre USA fuldkommen overlegen i forhold til Sovjetunionen. Efter det amerikanske forsvarsbudget steg markant gennem 1980'erne, fra 136 milliarder dollars i 1980 til hele 303 milliarder dollars i 1989²⁰, erkendte den sovjetiske leder – Mikhail Gorbatsjov, at Sovjetunionen umuligt kunne følge med USA i våbenkapløbet, og dermed indledtes nedrustningsaftaler, som tenderede til en afslutning af 'krigen', er endeligt blev afsluttet, da Sovjetunionen blev opløst i 1991.

Den endegyldige faktor, for at markere den dominerende magt af USA og Sovjetunionen, skulle dermed vise sig at afhænge af landenes økonomiske magt. Reagans nuancering af udenrigspolitikken blev således en afgørende handling, der en gang for alle markerede USA's tydeligt overlegne økonomiske magt og dertil dominerende militær.

¹⁵ Andersen, Torben Peter: *Øst Vest 1945-1990*, Columbus 1990, s. 77 (Reagans tale til kongressen)

¹⁶ Ibid. s. 77

¹⁷ Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 82

¹⁸ Andersen, Torben Peter: *Øst Vest 1945-1990*, Columbus 1990, s. 77 (Reagans tale til kongressen)

¹⁹ Ibid. s. 77

²⁰ Bryld, Carl-Johan: *Verden efter 1914 2.udg.* Systime 2013, s. 178

En ny verdensorden

Efter den kolde krigs afslutning kunne man for alvor tale om 'en ny verdensorden'. Det bipolære supermagtssystem fra den kolde krigs tid blev afløst af et militært, økonomisk og politisk dominerende USA. USA havde på disse områder hegemoni, hvilket gjorde at USA i princippet havde magt til at gribe militært og politisk ind, hvor som helst i verden²¹.

Ændringen af det internationale samfund førte også til en ny periode i amerikansk udenrigspolitik. En ny udenrigspolitisk periode, som blev præget af et USA, der ikke følte sig truet af andre stormagter. USA valgte således under præsident Bill Clinton at tage imod den unipolære magt og dennes ansvar med åbne arme.

I Bill Clintons indsættelsestale den 21. januar 1993 fremlagde han blandt andet de amerikanske visioner om en ny og forbedret verdensorden, som især skulle være præget af globalt samarbejde. Clinton forholder sig yderst positiv over for USA's nye æra og den endelige udbredelse af en liberal verdensorden præget af: "liv, frihed og stræben efter lykke"²². Formålet med hans tale blev således også at beskrive et urørligt, dog nærværende USA, som havde overskud til at åbne sin politik overfor resten af verden og skabe fred og interdependens mellem staterne. "Kommunikation og handel er global; investeringer er mobile; teknologien er næsten magisk; og ambitionen om et bedre liv er nu universel."²³ Med dette henvender præsidenten sig i sin tale ikke kun til USA, men også til resten af verden, med et formål om at udbrede det liberale økonomiske verdenssystem til hele verden. "Der er ikke længere en klar forskel mellem det, der er fremmed, og det, der er hjemligt"²⁴. Sådan sagde Clinton, hvilket illustrerede hans bestræbelser på at skabe et globalt samarbejde i verden, der skulle fremme global udvikling og lighed. Dette kom også til udtryk i præsident Clintons brændende ønske om oprettelsen af NAFTA – en frihedsunion, der skulle styrke samhandlen på det nordamerikanske kontinent, og udviklingen af internationale organisationer – herunder FN.

Den afgørende ændring i udenrigspolitikken viste dermed et overlegent USA, der endegyldigt ønskede at påtage sig rollen som leder af den frie verden.

USA, med sin dominerende økonomiske, militære og politiske magtposition, synes dermed urørlig – og med Bill Clintons internationale optimisme synes intet at kunne vælte supermagten USA af

²¹ Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 143

²² Henriksen, Michael Bach: *USA i det 20. århundrede*, Gyldendal 2002, s. 146 (Bill Clinton: Indsættelsestale)

²³ Ibid. s. 146

²⁴ Ibid. s. 146

pinden. Men den 11. september 2001 knækkede filmen for alvor for USA, da de var vidne til et storstilet terrorangreb imod selve symbolet på USA's økonomiske magt – World Trade Center i New York. Angrebet kom til at betyde markante omvæltninger for amerikansk udenrigspolitik, idet den nyligt indsatte præsident – George W. Bush erklærede krig mod terror og startede to krige imod henholdsvis Afghanistan og Irak²⁵.

Denne udenrigspolitik adskilte sig meget fra den førhen førte udenrigspolitik under Bill Clinton, hvilket i høj grad viser, hvordan USA's magtposition tydeligt afspejles i udenrigspolitikken, i forhold til om de føler sig truet eller ej. Under Bill Clinton var udenrigspolitikken åben overfor hele verden, da man imødekom andre stater med ønsket om samarbejde og fred. Men da USA's magtposition og hele landets sikkerhed en gang for alle blev truet under terrorangrebet den 11. september, blev udenrigspolitikken – under George W. Bush markant forandret hen imod en mere aktiv og aggressiv sikkerhed- og udenrigspolitik, der især byggede på unilateralisme, og det faktum at USA ikke skulle vige fra at tage initiativet til udenrigspolitiske aktioner alene. Det ville selvfølgelig være bedst, hvis FN og NATO bakkede op, men i tilfælde af aktioner, som kunne præge USA's magtposition, burde man, modsat Clintons holdning, skabe sit lands sikkerhed selv.

USA's økonomiske magtposition blev ikke kun angrebet af terrorangreb, men også i form af underskud på handelsbalancen²⁶ og den voksende trussel fra en nyudviklet og stor økonomisk magt – nemlig Kina.

Hele Clintons præsidentperiode fra 1993 til og med 2000 var præget af høj økonomisk vækst, som de fleste år lå på 3-4% realvækst i BNP, hvilket var det dobbelte af væksten i EU²⁷, men samtidig udviklede et nyt og kapitalistisk Kina sig til at blive integreret i den internationale økonomi. Kina stod for halvdelen af verdens produktion af TV-apparater, og dertil havde de fra årtusindskiftet en årlig vækst i BNP, der lå stabilt mellem 8 og 10 procent²⁸. USA besad dog til trods for dette stadig den dominerende økonomiske magtposition, da USA's BNP i milliarder dollars i samme periode var over ti gange så stor som Kinas. Problemet med USA's økonomi var dog, at der siden sidst i 1990'erne var opbygget et betydeligt højt underskud på handlen med udlandet, og dermed blev Bill Clintons åbne udenrigspolitik under hans embede også et forsøg på at skabe en større global frihandel, som ville gavne USA's eksport. I 2001 blev USA's økonomi dog ramt af et kraftigt fald i aktiekurserne,

²⁵ Sindberg, Andreas Bonne, m.fl.: *Det moderne USA, forbillede eller skræmmebillede?* Systime 2012, s. 115

²⁶ USA's handelsbalance: <https://da.tradingeconomics.com/united-states/balance-of-trade>

²⁷ Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 200

²⁸ Kinas realvækst i BNP: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CN>

og George W. Bush valgte dermed at foretage protektionistiske indgreb i form af en større told på en række udenlandske varer – heriblandt varer fra Kina²⁹, da USA's import fra Kina lå på omkring 100 milliarder dollars i 2000, og deres eksport til landet kun lå på lidt under 20 milliarder dollars.

Således vaklede USA's økonomiske udenrigspolitik fra 2001 konstant mellem ønsket om at gennemføre øget international frihandel og amerikansk protektionisme.³⁰

USA's aktuelle magtposition

Når magtens hierarki skal afgøres, er det nærliggende, ligesom under den kolde krig, at kigge på et lands hårde magt, i form af militær og økonomi. Disse to faktorer er nemlig de afgørende for at sige noget om den aktuelle polaritet i det internationale system og især for at undersøge, om USA stadig besidder den unipolære magtposition som de tilegnede sig efter Sovjetunionens fald og den kolde krigs afslutning.

USA's militære magtposition

Sammenligner man USA's samlede militærudgifter med resten af verden, står det allerede klart, at USA stadig besidder militært hegemoni, da USA's militærudgifter var 648,78 billioner dollars i 2018, hvilket udgør over 36% af hele verdens samlede militærudgifter på 1.782 billioner dollars, og er næsten tre gange så meget som udgifterne fra det næst førende land – Kina, som brugte 249,9 billioner dollars i 2018³¹. Takket være den akkumulerede effekt af årtiers massive udgifter til USA's militær, er USA også teknologisk overlegen på næsten alle felter uanset om det gælder kampfly, missilteknologi, hangarskibe, transportkapacitet eller overvågnings- og kommunikationssystemer³². Derudover har USA's placering også et fordelagtigt geopolitisk udgangspunkt, da landet har adgang til både Stille- og Atlanterhavet og ingen nærliggende fjender, hvilket er en yderst vigtig geopolitisk fordel. En fordel som USA også lagde stor vægt på under den kolde krig, hvor det var vigtigt for landet at have gode alliance- og partnerskabssystemer med det omkringliggende Vesten, da dette ville holde den sovjetiske fjende ude. Ligeledes har USA i dag et vidtforgrenet alliancesystem med hundredevis af amerikanske militærbaser placeret overalt i verden. USA's militært enestående

²⁹ Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden*, Gyldendal 2003, s. 200

³⁰ Ibid. s. 200

³¹ Militære udgifter fordelt på lande:

https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?most_recent_value_desc=false

³² Forsby, Andreas Bøje: "Er verden stadig unipolær? Ja, USA er verdens eneste supermagt til trods for Kinas opstigning". Ræson 16/5/2018

globale rækkevidde, med mindst 150.000 soldater udstationeret i 140 lande³³, giver USA en stor militær fordel og bekræfter om noget USA's unipolære magtposition, som ikke indenfor nærmeste fremtid vil blive udfordret af andre stormagter, hvis man kigger på udenrigspolitikken under den siddende præsident. Donald Trump gør det med sin sikkerhedspolitik klart, at han ikke agter at overgive sin militære unipolære magt til noget andet land. Trump har længe påpeget, at USA har et militært efterslæb, der skal rådes bod på, hvilket han helt tydeligt er i gang med, når man ser på USA's militære udgifter for 2018. Trump lægger, ligesom Ronald Reagan gjorde, stor vægt på USA's militære magt, og når USA bruger op imod 2 milliarder dollars om dagen på militære udgifter, står det også klart, at den amerikanske udenrigspolitik har rykket sig langt væk fra landets tidligere politik under Bill Clinton i nationens tidligere hegemoniske dage. Ideen om den mangfoldige og fredelige verden, som Bill Clinton, med sin mere liberale internationalisme, kæmpede for at skabe, blev endeligt erstattet af en mere aktiv udenrigs- og sikkerhedspolitik efter terrorangrebet den 11. september. En politik, som også tydeligt afspejles i Trumps aktuelle udenrigspolitik.

Begge republikanske præsidenter, Ronald Reagan og Donald Trump, deler samme realistiske opfattelse af international politik og USA's udsatte magtposition. Reagan følte sig i sin tid truet af Sovjetunionens progressive oprustning af sit militær, og ligeledes føler Trump sig truet af Kinas og Ruslands øgede tilegnelse af militærmagt, som siden Sovjetunionens fald er steget med henholdsvis 740% i Kina og 63% i Rusland³⁴. Kina udgør særlig en central trussel, da Xi Jinping, på Kinas nationale folkekongres i marts 2019, besluttede sig for at øge landets forsvarsbudget med yderligere 7,5%³⁵. Dermed lægger Trump stor vægt på at maksimere USA's hårde magt, i form af større udgifter til et stærkt amerikansk militær, for at sikre landets dominerende magtposition. Således har han også genoplivet ideen om et forsvars projekt lignende Reagans 'stjernekrigsprojekt', da man igen vil forsøge at udvikle et missilforsvar i rummet, sådan at man gør USA's militære forspring endnu større³⁶.

Andreas Bøje Forsby, som er ph.d. og forsker i asiatisk sikkerhedspolitik ved Nordisk Institut for Asien Studier, og som bl.a. beskæftiger sig med kinesisk udenrigs- og sikkerhedspolitik,

³³ Forsby, Andreas Bøje: "Er verden stadig unipolær? Ja, USA er verdens eneste supermagt til trods for Kinas opstigning". Ræson 16/5/2018

³⁴ Mikkelsen, Jørn: "USA udfordres i kampen om den globale magt". Jyllands-Posten. 20/4/2019

³⁵ Ibid.

³⁶ "Rusland frygter nyt våbenkapløb i rummet". Jyllands-Posten 18/1/2019

argumenterer for, at Kina, og Rusland for den sags skyld, aldrig ville kunne nå USA's militære magtmonopol – og at landene dermed ikke udgør en reel strategisk trussel overfor USA³⁷.

Kina er, som Andreas Forsby belyser, tyngt af ufordelagtige afsæt for militær magtprojicering. Geopolitisk har Kina ikke særligt mange muligheder for at tilegne sig mere magt. På land grænser Kina op til geopolitiske konkurrenter som Indien og Rusland, mens landet på søsiden reelt set er lukket inde bag en ring af Japan i nord over Taiwan til Indonesien og Singapore mod syd, hvilket mere eller mindre betragtes som Kina-skeptiske østater. Dermed har USA i forvejen, ud fra et geopolitisk aspekt, mange flere militære fordele end Kina, da USA har hundredevis af militærbaser overalt i verden samt et vidtforenet alliancesystem. Kina har sammenlignet stort set ikke nogen egentlige allierede udover Nordkorea, og kun én militærbase på fremmed jord i Djibouti Østafrika. Andreas Forsby tilføjer desuden også, at Kina i militærteknologisk forstand er 1-2 generationer efter amerikanerne på næsten alle områder, hvilket gør det svært for Kina at projicere militær magt uden for egne grænser.

Dermed udgør Kina endnu ikke en reel trussel overfor USA's dominerende militærmagt, da USA's militæruddgifter er næsten tre gange så store som Kinas³⁸, og Kina næppe vil være i stand til at indgå i samarbejdssystemer og alliancer som kan måle sig med dem som USA er en del af.

USA's økonomiske magtposition

Som tydeliggjort under den kolde krig hænger et lands militære magtposition uløselig sammen med den økonomiske magtposition, og når man rangerer alle verdens lande efter BNP, står det klart, at USA stadig bærer rollen som den dominerende økonomiske magt i verden, hvilket også er grunden til, at landets militære udgifter kan være så høje. USA har som det førende land i verden en BNP på 21.200 milliarder dollars, hvilket er næsten 1/5 af hele verdens samlede BNP og langt højere end landet med den næststørste BNP – Kina, som har en BNP på 14.200 milliarder dollars³⁹.

USA's BNP på 21.200 milliarder dollars i 2019 er en markant stigning fra landets BNP i år 2017, som var på 19.485 milliarder dollars. Dette er givetvis et resultat af den økonomiske politik under Donald Trump. Trump lovede ved sin indtrædelse som præsident i 2017, at han ville indføre skattelettelse, for at få gang i den amerikanske økonomi og handlen med udlandet. I 2018 blev reformen om skattelettelserne vedtaget, og denne yderst lempelige finanspolitik kan således tydeligt

³⁷ Forsby, Andreas Bøje: "Er verden stadig unipolær? Ja, USA er verdens eneste supermagt til trods for Kinas opstigning". Ræson 16/5/2018

³⁸ USA's og Kinas militære udgifter: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?locations=US-CN>

³⁹ Absolut vækst i BNP: <https://tradingeconomics.com/country-list/gdp>

mærkes på USA's økonomi i dag. Selskabsskatten er faldet fra 35% i 2017 til 21% i 2019⁴⁰, hvilket har skabt 263.000 nye jobs i april måned i 2019⁴¹, og gjort at arbejdsløsheden er faldet til kun 3,6% i 2019 som det lavest målte niveau siden 1969⁴².

Størrelsen på økonomien er ikke alene den afgørende faktor for magtsammenhængen, men også hvor avanceret økonomien er. Dertil er det værd at bemærke, at aktiemarkedet også nåede nye højder gennem 2019 og op til februar 2020 (stigningen blev dog afløst af det store drop i aktieværdierne som resultat af COVID-19), hvilket, sammen med de amerikanske virksomheders ejerskabsandel, der strækker sig bredt i den globale økonomi, beretter om en særdeles avanceret amerikansk økonomi. USA besidder førerpositionen inden for udenlandske investeringer (FDI), og de amerikanske tech-giganter, som Google, Amazon, Microsoft, Facebook og Apple har sat massive aftryk på den digitaliserede globale vidensøkonomi⁴³. Dermed dominerer USA stadig den økonomiske globalisering, hvilket også resulterer i en dominerende økonomisk magtposition. Men også en magtposition, som ikke er nær så urokkelig som den militære. For selvom Kina endnu ikke udgør en reel trussel mod USA's militære magtposition, bør det bemærkes, at Kinas enorme vareproduktion og eksport har kapacitet til at udfordre USA's økonomiske magtposition.

Den økonomiske udfordring fra Kina

Den reelle udfordring fra Kina omhandler især Kinas økonomiske udvikling, som har buldret frem siden slutningen af det 20. århundrede.

I 1980 åbnede Kina op for landets økonomi og handel med omverdenen, idet de gjorde den statsstyrede industri mere tilpasset til markedsøkonomiske vilkår, og denne nye socialistiske markedsøkonomi viste sig da også hurtigt at øge eksporten til udlandet⁴⁴. Kina har med undtagelse af 1993 haft overskud på betalingsbalancen siden 1990, samt en årlig vækst i BNP, som siden 1980 aldrig er nået under 3,9%. Fra år 2000 og frem til Finanskrisen 2008, steg den kinesiske vækst betydeligt meget fra 8,49% BNP-vækst i 2000 til hele 14,23% i 2007, hvor den amerikanske BNP-vækst samtidig faldt fra 4,13% i 2000 til 1,8% i 2007⁴⁵. Under Finanskrisen 2008, gik den

⁴⁰ USA's selskabsskat: <https://tradingeconomics.com/united-states/corporate-tax-rate>

⁴¹ Zølck, Jesper: "Bomstærke tal": USA's økonomi under Trump viser bedste resultat i 50 år". TV2-udland.dk 3. maj. 2019

⁴² Arbejdsløse i USA: <https://tradingeconomics.com/united-states/unemployment-rate>

⁴³ Forsby, Andreas Bøje: "Er verden stadig unipolær? Ja, USA er verdens eneste supermagt til trods for Kinas opstigning". Ræson 16/5/2018

⁴⁴ Brødsgaard, Kjeld Erik: *Kina i moderne tid samfund, økonomi og politik* 1. udg. Hans Reitzels forlag 2019, s. 165

⁴⁵ USA's og Kinas vækst i BNP: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2018&locations=CN-US&name_desc=false&start=1961&view=chart

amerikanske BNP-vækst over i et direkte fald i BNP, da BNP-væksten faldt til -0,4% i 2008 og helt ned på -2,5% i 2009. Samtidig faldt Kinas BNP-vækst kun til 9,4% i 2009, hvilket virker som en urealistisk høj vækst, men det skal ses i perspektivet af, at Kina stadig på daværende tidspunkt var et relativt nyudviklet land, og deres vækst i BNP derfor skulle være højere end de normale 2% realvækst i BNP. Denne udvikling gik dog hurtigt for det nye Kina, som allerede i 2010 overhalede Japan som verdens næststørste økonomi. Ud fra denne progressive vækst i Kinas økonomi ses der god grund fra amerikansk side til at opfatte Kina som en værdig modstander på den globale, økonomiske scene. Dog viser en grundig analyse fra den amerikanske tænketank Brookings Institution, lavet af fire kinesiske forskere, at væksten i Kina siden 2008 har været overvurderet med mindst 1,7 procentpoint om året, hvilket gør den kinesiske økonomi hele 12 procent mindre end de nuværende officielle tal viser⁴⁶. Dette belyser Frank Hvid Petersen, som er cand.polit. og en af landets mest ansete finansanalytikere, idet han konkluderer, at Kina ikke er i en position, som kan overhale USA's økonomiske magtposition. BNP opgøres regionalt og de lokale regeringer belønnes af centralregeringen, alt efter om de opfylder centralt fastsatte vækstmål, hvilket har givet landet incitament til at indrapportere for høje tal.

Kigger man på Kinas realvækst i BNP, ses det desuden, at landets økonomiske vækst har været aftagende siden 2012, hvor USA's vækst i BNP har været nogenlunde stabil siden 2012, og som oplyst er vokset siden Trumps indtrædelse som præsident i 2017. Men på trods af de for høje opgivelser af Kinas årlige vækst, og det faktum at landets vækst har været aftagende siden 2012, ses Kinas økonomiske magtposition stadig som en udfordring for USA's dominerende magtposition. Kinas enorme vareproduktion som resultat af 'Made in China'-fænomenet har forvandlet landet til verdens største handelsnation. Kinas økonomiske udvikling og landets store produktion er dog i sig selv ikke den væsentlige udfordring for den amerikanske økonomi. Det er derimod den ulige handelsbalance mellem Kina og USA, der er den hovedsagelige udfordring for USA's dominerende, økonomiske magtposition.

I fokus er hovedsageligt Kinas store eksport til USA, som udgør hele 20% af Kinas samlede eksport⁴⁷, og 22% af USA's samlede import⁴⁸. I denne forbindelse har Trump udtalt, at Kina direkte stjæler penge fra den amerikanske økonomi, da USA samtidig kun udgør 8% af Kinas samlede import⁴⁹⁵⁰.

⁴⁶ Petersen, Frank Hvid: "Mytetræber: Kina vil aldrig overhale USA som verdens økonomiske supermagt". Politiken 24/4/2019

⁴⁷ Kinas eksport: <https://tradingeconomics.com/china/exports-by-country>

⁴⁸ USA's import: <https://tradingeconomics.com/united-states/imports-by-country>

⁴⁹ Olsen, Jacob Busk: "Toldmurene vokser: Forstå USA's handelskrig med Kina". DR-udland.dk 23/8/2018

⁵⁰ Kinas import: <https://tradingeconomics.com/china/imports-by-country>

Således importerer Kina kun for 156 milliarder dollars fra USA⁵¹, hvoraf USA samtidig importerer for over 563 milliarder dollars fra Kina⁵². Dette er en stor forskel taget i betragtningen af, at Kina og USA i 2018 næsten eksporterede for lige meget med 2,65 billioner fra Kina og 2,51 billioner fra USA⁵³. Dog importerede USA samlet set varer og service for 3,15 billioner dollars, hvilket er lidt mere end Kinas samlede import på 2,55 billioner dollars⁵⁴, men ikke nok til, at Trump kan bære over med den ujævne handelsbalance mellem de to lande. For at bevare sin dominerende økonomiske magt og vise Kina, at USA ikke tolererer at blive uretfærdigt behandlet, ser Trump det dermed som sin eneste mulighed at rette sanktioner mod Kina i form af en højere told på kinesiske varer⁵⁵.

Handelskrigen mellem USA og Kina

'Det største tyveri i verdenshistorien' – sådan beskriver Donald Trump Kinas medlemskab af Verdenshandelsorganisationen (WTO), da han allerede under præsidentvalgkampen i 2016 gjorde det klart, at han ville komme med et modsvar til Kinas – som han ser det – uretfærdige handelspolitik. Disse ord bliver for alvor til handling, da Trump den 1. marts 2018 meddeler, at han vil lægge straftold på 25% på stål og 10% på aluminium – ikke kun for Kina, men for alle lande⁵⁶. Dette svarede Kina dog igen på allerede en halv time efter den nye amerikanske told trådte i kraft, da de ligeledes øgede tolden på en række amerikanske varer til en værdi af præcis samme beløb som den amerikanske straftold, der rammer varer til en værdi af cirka 100 milliarder kroner⁵⁷.

Donald Trump erkender således, at det ikke alene er Kinas handelsoverskud, der kan udfordre den amerikanske økonomi, men mere det faktum, at Kina stjæler de amerikanske virksomheders opfindelser og deres teknologi.⁵⁸ Med det sagt mener Trump ikke, at den nye protektionistiske politik helt afgørende skal lukke handlen mellem USA og Kina. Straftolden skal derimod gøre handlen mellem de to lande fair for begge parter, sådan at amerikanske virksomheder har samme adgang til det kinesiske marked som kinesiske virksomheder har til det amerikanske. Dermed ses handelskrigen, såvel som udfordringen fra den voksende kinesiske økonomi, at være en konflikt mellem den frie markedsøkonomi, som USA står for, og den mere statsstyret og protektionistiske markedsøkonomi

⁵¹ Kinas import: <https://tradingeconomics.com/china/imports-by-country>

⁵² USA's import: <https://tradingeconomics.com/united-states/imports-by-country>

⁵³ Kinas og USA's eksport: https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.CD?locations=CN-US&name_desc=false

⁵⁴ Kinas og USA's import: https://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.CD?locations=US-CN&most_recent_value_desc=false

⁵⁵ Olsen, Jacob Busk: "Toldmurene vokser: Forstå USA's handelskrig med Kina". DR-udland.dk 23/8/2018

⁵⁶ "Overblik: handelskrigen mellem Kina og USA". Jyllands-Posten 6/8/2019

⁵⁷ Olsen, Jacob Busk: "Toldmurene vokser: Forstå USA's handelskrig med Kina". DR-udland.dk 23/8/2018

⁵⁸ Ibid.

som er gældende i Kina. En konflikt som er svær at løse for USA alene, på grund af de to landes forskellige opfattelser af international handel og økonomi.

Kinas statsstyrede økonomi og protektionisme har således provokeret Trump, som har et helt andet syn på international handel, hvilket har fået Trump til at søge hen imod en protektionistisk handelspolitik med formålet om en gang for alle at sætte grænser for den kinesiske eksport og handelsoverskud, og dermed balancere magten i det internationale system. Amerikanske myndigheder har vurderet, afhængigt af hvordan man gør det op, at Kinas tyveri af patenteret viden og teknologi koster USA mellem 225 og 600 milliarder dollars om året, hvilket givetvis har givet Trump god grund til bekymring⁵⁹.

I forlængelse af dette mener Morten Ougaard – professor i international politisk økonomi ved CBS, at man med Kinas optagelse i WTO fik en forventning om, at den kinesiske økonomi ville blive mere åben. Dette skete dog ikke, og dermed ses Trumps sanktioner mod det kinesiske marked, ikke som en afgjort løsning, men som en naturlig og væsentlig reaktion på Kinas stadigt lukkede økonomi sammen med det faktum, at landet stadig ikke, trods WTO-medlemskabet, vil spille med de samme internationale handelsregler som alle andre lande⁶⁰. Det kan dog diskuteres om Trumps drastiske omvæltning af den amerikanske handels- og udenrigspolitik er den optimale løsning, for at USA kan modstå udfordringerne fra Kina og bibeholde sin unipolære magtposition, eller om der skal tages andre metoder i brug.

USA's muligheder for at beholde en unipolær magtposition

Når man skal diskutere, hvilke muligheder USA har for at beholde sin unipolære magtposition i verden, er der flere forskellige svar på dette spørgsmål, alt efter om man har en realistisk eller liberalistisk tilgang til studiet af international politik.

Mulighederne for at bevare den økonomiske magtposition

Ud fra et realistisk syn på international politik ses Kinas store handelsoverskud med USA, og dertil også deres økonomiske udvikling, som en trussel for USA's magtposition, da Kinas tilegnelse af magt betyder et stort tab for USA's økonomiske magt. Realister ønsker at maksimere deres egen relative

⁵⁹ Sindberg, Mathias: "En handelskrig til 4.750 milliarder kroner, som alle taber. Selv dem, der ikke er med". Information 4/12/2019

⁶⁰ Ibid.

magt, og dermed ville en realist argumentere for, at USA's mulighed for at beholde sin unipolære magt, især går ud på at balancere magten mellem Kina og USA. USA må fokusere på at opretholde en magtbalance, hvor landet sikrer sin egen overlevelse og magt ved at favorisere indenlandske virksomheder og den indenlandske vækst, og gøre importen af varer fra udlandet mindre. For at balancere magten i forhold til Kina skal USA således bruge landets hårde magt til at sanktionere Kina i form af fx straffold, og dermed prøve at tvinge Kina til at ændre sin handelspolitik. USA udgør 20% af Kinas samlede eksport og således 20% af Kinas samlede indtægter, når man kigger på eksporten af varer og tjenesteydelser⁶¹. Dermed er det nærliggende for USA at skrue ned for importen af kinesiske varer for at svække Kinas relative magt og aktuelle økonomiske magtposition. USA skal ikke stoppe handlen med Kina helt, da Kina trods alt også udgør 7,4% af USA's eksport⁶², men USA skal dog begrænse importen af kinesiske varer ved at sætte højere told på disse, ligesom Trump har gjort. Dermed vil en realist ligeledes argumentere for, at Trumps nuværende politik er et skridt i den rigtige retning for at beholde den unipolære magt. Trumps straffold på kinesiske varer har dæmpet Kinas eksport til USA til 17,8% i 2019⁶³, og USA's handelsunderskud er samtidig faldet fra 419,5 milliarder dollars i 2018 til 199,8 milliarder dollars i juli 2019⁶⁴, hvilket er et markant fald, der viser at straffolden på de kinesiske varer allerede har jævnet magtbalancen mellem de to lande en del. Dog øgede Kina også selv tolden på en række amerikanske varer, hvilket kan vise sig at få negative konsekvenser for USA's økonomi senere hen. Derudover er todsatserne ikke kun pålagt kinesiske varer, men også udvalgte varer i resten af verden, heriblandt lande som Canada, Mexico og EU-landene⁶⁵, hvilket på sin vis kan være en god ide for at beskytte USA's egen produktion. Men når størstedelen af USA's eksport på samlet 34%⁶⁶ går til Canada og Mexico, kan et indgreb om højere told på varer fra disse lande samtidig gøre, at landene også hæver tolden på amerikanske varer betydeligt, ligesom tilfældet med Kina, hvilket kan få negative konsekvenser for USA's økonomi og tilhørende magtposition. Når det er sagt, ses det dog fra et realistisk syn at være en god mulighed for USA at fokusere på en mere protektionistisk handelspolitik over for de lande, som kan true USA's egne virksomheders produktion og vækst, som er tilfældet med Kina⁶⁷.

⁶¹ Kinas eksport: <https://tradingeconomics.com/china/exports-by-country>

⁶² USA's eksport: <https://tradingeconomics.com/united-states/exports-by-country>

⁶³ "Kinas samhandel med USA falder fortsat kraftigt". Finans 14/10/2019

⁶⁴ "FAKTA: Her er udviklingen i handel mellem USA og Kina". Finans 8/9/2019

⁶⁵ Sindberg, Mathias: "En handelskrig til 4.750 milliarder kroner, som alle taber. Selv dem, der ikke er med". Information 4/12/2019

⁶⁶ USA's eksport: <https://tradingeconomics.com/united-states/exports-by-country>

⁶⁷ Brøndum, Peter, m.fl.: *USA's udfordringer* 2. udg. Columbus 2016, s. 215

Der er dog delte meninger omkring Trumps aktuelle politik og protektionistiske indgreb, når man kigger på liberalismen og realismen – og således også mellem demokrater og republikanere i USA. Omkring syv ud af 10 (73%) republikanere mener, at de øgede toldsatter mellem USA og deres handelspartnere er en god ting for USA, hvor næsten det samme antal (77%) demokrater mener, at det er en dårlig ting for USA⁶⁸.

Størstedelen af demokraterne har et liberalistisk syn på international politik, med få undtagelser som fx den demokratiske højrefløj⁶⁹. Hovedparten af demokraterne mener, at Trumps straftold på et antal udenlandske varer vil have en negativ effekt på USA's økonomi, og dette syn deler liberalisterne også, når det kommer til USA's muligheder for at beholde den unipolære magt.

Ud fra et liberalistisk syn på international politik, og dertil også USA's muligheder for bibeholdelse af den unipolære magt, burde USA derimod fokusere på at skabe et endnu større samarbejde med landets handelspartnere i stedet for at skubbe dem væk. Både en liberalist og en realist vil ligesom Trump lægge en hårdere linje over for den kinesiske protektionisme og deres forbrydelse mod regler for ophavsret og varemærkebeskyttelse, da dette har kostet USA's økonomi og produktion dyrt – mellem 225 og 600 milliarder dollars om året⁷⁰, og dermed også udgør et stort problem for USA's økonomiske magtposition. En liberalist vil dog argumentere for, at løsningen på dette problem ikke vil være at indhegne USA bag toldmure og afskære sin handel fra resten af verden, som Trump-administrationen tenderer til over for blandt andet Kina, Canada og Mexico.

For at beholde en unipolær magtposition vil en liberalist mene, at USA i højere grad skal internationalisere handlen og stå i front for den globaliserede frihandel som landet selv har været med til at fundere. Under den kolde krig var det netop den store handel med udlandet og senere WTO og NAFTA, som sikrede en stor del af den amerikanske vækst og dertil også økonomiske magtposition. Så i stedet for at lægge straftold på varer fra EU, Mexico, Canada og andre fordelagtige handelspartnere, burde USA danne fælles front med de andre lande i WTO og EU-landene, og sammen løse problemet med Kinas handelsføring, da dette problem er internationalt, og derfor er bedst løst ved hjælp af internationalt samarbejde frem for unilateralisme.

⁶⁸ Laloggia, John: "As new tariffs take hold, more see negative than positive impact for the U.S.". Pew Research Center 19/7/2018

⁶⁹ Brøndum, Peter, m.fl.: USA's udfordringer 2.udg. Columbus 2016, s. 215

⁷⁰ Sindberg, Mathias: "En handelskrig til 4.750 milliarder kroner, som alle taber. Selv dem, der ikke er med". Information 4/12/2019

I et internationalt debatindlæg i Jyllands-Posten, skrevet af David Ignatius – kommentator fra The Washington Post, udtrykker han ligeledes, at Trumps tilbagetræden på den internationale handelsscene især har banet vej for Kinas nye netværk af globale institutioner – herunder silkevejsprojektet, hvilket kan øge Kinas internationale magt. I debatindlægget omtales der yderligere undersøgelser, der beskriver silkevejsprojektet som ”et program af hidtil uset omfang med det strategiske formål at skabe en kinesisk anført regional orden i Europa og Asien”⁷¹. Når Trump sætter straffold på varer fra EU, vil et stærkere samarbejde som silkevejsprojektet mellem EU og Kina lyde mere tiltrækkende for EU, som alligevel er blevet afskåret fra en del af handelssamarbejdet med USA, og dermed vil USA’s egoisme svække landets muligheder for at beholde sin unipolære magtposition, da landet vil miste betydningsfulde handelsforbindelser. USA’s muligheder for at beholde sin magtposition hviler således på samarbejdet med fordelagtige handelspartnere som Canada, Mexico og EU-landene, da USA sammen med disse kan stå stærkere, og gøre noget ved Kinas urimelige opførsel på det internationale marked. Dette vil i sidste ende gavne USA’s økonomiske magtposition, da USA, med et fordelagtigt samarbejdssystem, står meget stærkere end Kina på den internationale scene.

Kinas ønske om internationalisering af handlen er således, ifølge en liberalist, et klart argument for, at USA ikke bør favorisere de indenlandske virksomheders produktion og gemme sig bag en protektionistisk handelspolitik som den Trump fører. USA skal i stedet for, ligesom under starten af den kolde krig og senere under Bill Clintons embedsperiode, styrke sine samarbejdssystemer med lande omkring USA. Når man øger interdependens mellem landene, inddæmmer man på samme tid Kinas handelsmæssige udbredelse. I debatindlægget udtrykkes der yderligere, hvordan Kina bruger Grækenland som et strategisk brohoved til Europa, og derfor investerer 13,6 milliarder dollars i Grækenland. Dette minder på sin vis om en situation lignende starten af den kolde krig, hvor det dengang, lige såvel som i dag, er vigtigt for USA at internationalisere og åbne sin politik for samarbejdende stater, og dermed agere på den internationale scene som leder af den frie verden frem for at gemme sig bag høje toldmure under sloganet ”America First”^{72.73}

⁷¹ ”Kina går efter USA’s lederrolle”. Jyllands-Posten 30/11/2017

⁷² Ibid.

⁷³ Rasmussen, Janus Graves: IP&Ø grundbog i International Politik og Økonomi 1.udg. Columbus 2017, s. 11-16

Mulighederne for at bevare den militære magtposition

Ud fra en militær sikring for bibeholdelse af USA's unipolære magtposition, ser realisterne det som den eneste mulighed, at USA fortsætter sin enorme finansiering og oprustning af militæret. Dermed vil en realist argumentere for, at USA skal fortsætte den udenrigs- og sikkerhedspolitik, Donald Trump fører, da denne har sikret USA en urokkelig, militær magtposition. Dertil ses det også gennem historien, og især under den kolde krig, at den militære oprustning har været en afgørende faktor for at sikre USA's overlevelse og definere den dominerende globale magt. Så når Kina er ved at udarbejde den måske mest ambitiøse militære strateg som nogen enkelt nationalstat har lagt i moderne tid⁷⁴, ser realisterne dette, på trods af USA's overlegne, militære magtposition, som et tab af relativ magt og en stor trussel mod USA's magtposition. Dermed skal USA igen fokusere på at balancere magten mellem USA og Kina, og USA skal derfor strække landets i forvejen vidtforgrænsede militærbaser ud så de ligger strategisk i forhold til Kina. Således skal USA udnytte Kinas ufordelagtige afsæt for militær magtprojicering og på den måde tvinge landet til nedrustning. USA har allerede vidtstrakte partnerskaber med en række strategisk vigtige lande som Singapore, Vietnam og Indien, hvilket i forvejen sikrer USA's adgang til en lang række oversøiske militærbaser. Dermed kan USA fx vælge at udstationere flere amerikanske tropper til områder tæt på Kina, og føre en endnu mere aktiv sikkerhedspolitik for at inddæmme Kina og sikre landets egen overlevelse og magtposition^{75.7677}

Når Kina opruster, vil en liberalist, ligesom en realist, argumentere for, at USA skal sikre sig mod en eventuel konflikt og konfrontation fra Kina. Men i stedet for at sikre USA's sikkerhed på egen hånd, mener liberalisten derimod, at USA skal lægge mere vægt på internationale, militære samarbejdssystemer. Ifølge liberalister besidder internationale institutioner og militære samarbejdssystemer mere magt til at påvirke andre aktørers adfærd og begrænse deres handlemuligheder. Dermed indebærer USA's mulighed for at beholde sin unipolære magtposition, ifølge liberalister, at USA ændrer den nuværende hårde sikkerhedspolitik under Trump til en mere blød politik, som den daværende under Bill Clinton. Hvor USA ikke bruger lige så mange udgifter på militarisering, men i stedet indgår i og styrker internationale organisationer som fx NATO. Således

⁷⁴ "Kina går efter USA's lederrolle". Jyllands-Posten 30/11/2017

⁷⁵ Forsby, Andreas Bøje: "På område efter område er forholdet mellem USA og Kina underopløsning". Ræson 9/4/2019

⁷⁶ Rasmussen, Janus Graves: IP&Ø grundbog i International Politik og Økonomi 1.udg. Columbus 2017, s. 11-16

⁷⁷ Rasmussen, Jesper Hjarbæk: IP-bogen 1.udg. Columbus 2019, s. 35-40

kan USA indgå i et sikkerhedsfællesskab, hvor en samling af flere landes magtressourcer er med til at sikre længerevarende fred og dertil også sikre, at USA's magtposition ikke bliver truet.⁷⁸⁷⁹

Konklusion

Under den kolde krig var verden bipolar, og magten var delt mellem 2. verdenskrigs to sejrherre Sovjetunionen og USA. I starten af den kolde krig, hvor USA's økonomi var langt stærkere end Sovjetunionens, og USA desuden havde et forspring i strategiske våben, førte landet en udenrigspolitik, som fokuserede på internationalisme, og viste at USA var klar til at åbne sin politik for verden og kæmpe kampen mod kommunismens totalitære regime. Ikke kun for at bevare USA's og Vesteuropas frihed og sikkerhed, men for at sikre den liberale verdensorden. Den amerikanske udenrigspolitik forandrede sig dog markant under Ronald Reagans embede, da han erklærede USA bagud i forhold til Sovjetunionen i våbenkapløbet. Udenrigspolitikken ændrede sig således til at blive mere militært aktiv for at balancere magten mellem Sovjetunionen og USA, og dette viste den sig også at gøre, da Reagans enorme udgifter til militæret og det nye 'stjernekrigsprojekt', som resultat af USA's økonomiske overlegenhed, endegyldigt viste sig at definere den mægtigste supermagt – USA. En supermagt, som med sin overlegne magtposition, ønskede at være leder for globalt samarbejde. Den åbne udenrigspolitik under Bill Clinton, viste sig dog kun at være kortvarig, da USA's magtposition både blev truet af terrorangrebet den 11. september samt opstigende økonomiske nationer som Kina, hvilket efterfølgende har fået USA's økonomiske udenrigspolitik til at vakle mellem ønsket om international frihandel og protektionisme.

Det kan konkluderes, at USA stadig besidder den unipolære magtposition. USA's militære magtposition er ligesom ved afslutningen af den kolde krig urokkelig. Først og fremmest på grund af USA's enorme militæruddgifter, der i 2018 var på 648,78 billioner dollars og udgjorde over 36% af hele verdens samlede militæruddgifter⁸⁰. Men også på grund af landets militærteknologiske overlegenhed, fordelagtige geopolitiske udgangspunkt og landets vidtforgrene alliancesystem. Alt i alt en militær magtposition, som Kina, eller noget andet land, ikke inden for nærmeste fremtid vil kunne overtrumfe. Dog forholder det sig anderledes med USA's økonomiske magtposition. USA

⁷⁸ Rasmussen, Janus Graves: IP&Ø grundbog i International Politik og Økonomi 1.udg. Columbus 2017, s. 16-18

⁷⁹ Rasmussen, Jesper Hjarsbæk: IP-bogen 1.udg. Columbus 2019, s. 30 & 63

⁸⁰ Militære udgifter fordelt på lande:

https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?most_recent_value_desc=false

besidder stadig den dominerende økonomiske magtposition, men modsat den militære, er denne mere udfordret af Kinas voksende magt.

USA's økonomiske magtposition er især et resultat af USA BNP på 21.200 milliarder dollars, som måler det højeste i hele verden, hvilket svarer til næsten 1/5 af hele verdens samlede BNP og ovenikøbet måler lang højere end Kinas BNP på 14.200 milliarder dollars⁸¹. Samtidig er USA's økonomi også betydeligt mere avanceret end Kinas og resten af verdens, idet USA besidder førerpositionen inden for udenlandske investeringer, og amerikanske tech-giganter ligeledes har sat massive aftryk på den digitaliserede globale vidensøkonomi. Det viser sig dog, at USA's økonomiske magtposition er udfordret af Kinas enorme vareproduktion, da Kina udgør 22% af USA's samlede import, og USA samtidig kun udgør 8% af Kinas⁸². Dette beskrives af Donald Trump som tyveri, hvilket har fået ham til at sanktionere Kina med straffold på en række kinesiske varer – der efterfølgende har startet en handelskrig mellem de to førende økonomiske magter.

Afslutningsvist kan det konkluderes, at der findes flere forskellige syn på USA's muligheder for at beholde sin unipolære magtposition. En realist, som især har fokus på den relative magt, vil vurdere Trumps aktuelle politik til at skabe gode muligheder, for at USA kan beholde sin dominerende, økonomiske magtposition, da straffolden på kinesiske varer har gjort, at USA's handelsunderskud er faldet fra 419,5 milliarder dollars i 2018 til 199,8 milliarder dollars i 2019⁸³. Modsat vil en liberalist argumentere for, at det ikke er den relative magt, som sikrer USA's magtposition. USA skal sikre en længerevarende stabil vækst for at kunne agere leder i verden, og USA's økonomi og tilhørende magt skal derfor styrkes ved global, stabil handel i internationale organisationer som WTO.

I forhold til bibeholdelsen af USA's militære magtposition, vurderer realisterne, at USA's aktuelle politik udnytter mulighederne optimalt, da USA kun med den rette militære oprustning kan balancere den globale magt. En realist vil mene, at fred kun er midlertidigt, og det i sidste ende kun er statens eget forsvar, som kan sikre dens overlevelse og magtposition. Liberalisterne vil modsat argumentere for, at Trumps enorme militarisering ikke er nødvendig for, at sikre USA's magtposition, da internationale organisationer som NATO, i højere grad end selvstændige stater, kan påvirke og begrænse aktørers adfærd og handlemuligheder på den internationale scene, og dermed sikre USA's magtposition og varig fred.

⁸¹ Absolut vækst i BNP: <https://tradingeconomics.com/country-list/gdp>

⁸² Kinas import: <https://tradingeconomics.com/china/imports-by-country>

⁸³ "FAKTA: Her er udviklingen i handel mellem USA og Kina". Finans 8/9/2019

Litteraturliste

Bøger:

Andersen, Torben Peter: *Øst Vest 1945-1990, "USA's oprustning har nu gjort verden mere sikker – Ronald Reagan"* 1.udg. Columbus 1990

Bryld, Carl-Johan: *Verden efter 1914* 2.udg. Systime 2013

Brødsgaard, Kjeld Erik: *Kina i moderne tid samfund, økonomi og politik* 1.udg. Hans Reitzels forlag 2019

Brøndum, Peter, m.fl.: *USA's udfordringer* 2.udg. Columbus 2016

Hagel, Jørgen, m.fl.: *Den kolde krig, "Truman-doktrinen"* 2.udg. Gyldendal 1977

Hemmersam, Karl-Johann, m.fl.: *Verden i konflikt og forandring,* " 2.udg. Munksgaard 1998

Henriksen, Michael Bach: *USA i det 20. århundrede, "Bill Clinton: Indsættelsestale, 1993"* Gyldendal 2002

Rasmussen, Jesper Hjarbæk: *IP-bogen* 1.udg. Columbus 2019

Rasmussen, Janus Graves: *IP&Ø grundbog i International Politik og Økonomi* 1.udg. Columbus 2017

Roslyng-Jensen, Palle: *Fra kold krig til ny verdensorden* 1.udg. Gyldendal 2003

Sindberg, Andreas Bonne, m.fl.: *Det moderne USA, forbillede eller skræmmebillede?* 1. udg. Systime 2012

Systime-hjemmeside (Bryld, Carl-Johan): *Verden efter 1914, "Den kolde krig".* (Sidst tilgået: 14/3/2020) <https://verdenefter1914idanskperspektiv.systime.dk/index.php?id=637>

Artikler:

"FAKTA: Her er udviklingen i handel mellem USA og Kina". *Finans* 8/9/2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020) <https://finans.dk/erhverv/ECE11602683/fakta-her-er-udviklingen-i-handel-mellem-usa-og-kina/?ctxref=ext>

Forsby, Andreas Bøje: "Er verden stadig unipolær? Ja, USA er verdens eneste supermagt til trods for Kinas opstigning". *Ræson* 16/5/2018. (Sidst tilgået: 15/3/2020) <https://www.raeson.dk/2018/andreas-boeje-forsby-er-verden-stadig-unipolaer-ja-usa-er-stadig-verdens-eneste-supermagt-til-trods-for-kinas-opstigning/>

Forsby, Andreas Bøje: ”På område efter område er forholdet mellem USA og Kina underopløsning”. *Ræson* 9/4/2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://www.raeson.dk/2019/andreas-boeje-forsby-i-raeson37-paa-omraade-efter-omraade-er-forholdet-mellem-usa-og-kina-under-oploesning/>

Ignatius, David: ”Kina går efter USA’s lederrolle”. *Jyllands-Posten* 30/11/2017. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://jyllands-posten.dk/debat/international/ECE10069406/kina-gaar-efter-usas-lederrolle/>

”Kinas samhandel med USA falder fortsat kraftigt”. *Finans* 14/10/2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://finans.dk/okonomi/ECE11683094/kinas-samhandel-med-usa-falder-fortsat-kraftigt/?ctxref=ext>

Laloggia, John: “As new tariffs take hold, more see negative than positive impact for the U.S.”. *Pew Research Center* 19/7/2018. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/07/19/as-new-tariffs-take-hold-more-see-negative-than-positive-impact-for-the-u-s/>

Mikkelsen, Jørn: ”USA udfordres i kampen om den globale magt”. *Jyllands-Posten* 20/4/2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://jyllands-posten.dk/premium/indblik/International/ECE11228692/usa-udfordres-i-kampen-om-den-globale-magt/>

Olsen, Jacob Busk: ”Toldmurene vokser: Forstå USA's handelskrig med Kina”. *DR-udland.dk* 23/8/2018. (Sidst tilgået 15/3/2020)

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/toldmurene-vokser-forstaa-usas-handelskrig-med-kina>

”Overblik: handelskrigen mellem Kina og USA”. *Jyllands-Posten* 6/8/2019

<https://jyllands-posten.dk/international/ECE11534475/Overblik-Handelskrigen-mellem-Kina-og-USA/>

Petersen, Frank Hvid: ”Mytedræber: Kina vil aldrig overhale USA som verdens økonomiske supermagt”. *Politiken* 24/4/2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://politiken.dk/udland/art7154525/Kina-vil-aldrig-overhale-USA-som-verdens-økonomiske-supermagt>

”Rusland frygter nyt våbenkapløb i rummet”. *Jyllands-Posten* 18/1/2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://jyllands-posten.dk/international/ECE11135574/rusland-frygter-nyt-vaabenkaploeb-i-rummet/>

Sindberg, Mathias: ”En handelskrig til 4.750 milliarder kroner, som alle taber. Selv dem, der ikke er med”. *Information* 4/12/2019. (Sidst tilgået 15/4/2020)

<https://www.information.dk/udland/2019/12/handelskrig-4750-milliarder-kroner-taber>

Zølck, Jesper: ”Bomstærke tal: USA's økonomi under Trump viser bedste resultat i 50 år”. *TV2-udland.dk* 3. maj. 2019. (Sidst tilgået: 15/3/2020)

<https://nyheder.tv2.dk/udland/2019-05-03-bomstaerke-tal-usas-oekonomi-under-trump-viser-bedste-resultat-i-50-aar>

Statistik:

Arbejdsløse i USA: *Trading Economics*

<https://tradingeconomics.com/united-states/unemployment-rate>

BNP for alle lande (USD): *Trading Economics*

<https://tradingeconomics.com/country-list/gdp>

Kinas eksport (fordelt på lande): *Trading Economics*

<https://tradingeconomics.com/china/exports-by-country>

Kinas realvækst i BNP: *The World Bank*

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CN>

Militære udgifter fordelt på lande (USD): *The World Bank*

https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?most_recent_value_desc=false

USA's eksport (fordelt på lande): *Trading Economics*

<https://tradingeconomics.com/united-states/exports-by-country>

USA's handelsbalance: *Trading Economics*

<https://da.tradingeconomics.com/united-states/balance-of-trade>

USA's import: *Trading Economics*

<https://tradingeconomics.com/united-states/imports-by-country>

USA's og Kinas militære udgifter (USD): *The World Bank*

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?locations=US-CN>

USA's og Kinas realvækst i BNP: *The World Bank*

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2018&locations=CN-US&name_desc=false&start=1961&view=chart

USA's selskabsskat: *Trading Economics*

<https://tradingeconomics.com/united-states/corporate-tax-rate>